

**Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti
z 19. května 2020**

První etapa hledání úložiště se chýlí ke konci

Byla plná podvádění zástupců státu a vzbudila nedůvěru

První etapa hledání místa pro konečné hlubinné úložiště vysoceradioaktivních odpadů má podle představ státních úřadů skončit do konce června vládním souhlasem s výběrem čtyř lokalit z dnešních celkem devíti. Trvala déle než patnáct let a byla provázena podváděním a nesplněnými sliby ze strany zodpovědných politiků a státních úředníků. Zásadně tak byla nabourána důvěra starostů a obyvatel obcí, kteří ani dnes nemají jistotu, že v budoucnu nedojde k dalším změnám. Především dodnes nebyla posílena práva obcí novým zákonem který má řešit jejich zapojení do výběru úložiště.

Představitelé obcí reálně nemají příliš možností, jak obhajovat zájmy svých občanů při hledání místa pro úložiště a proto i chystané ohlášení finálních lokalit vnímají jako uspěchané. Spolurozhodování samospráv je princip běžně používaný v mnoha demokraticky vyspělých zemích a rozhodně pak v těch, kde již pokročili v povolování úložiště. Rovněž evropská směrnice Rady 2011/70/EURATOM požaduje, aby se veřejnost mohla účinně účastnit rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem [1]. I nový český atomový zákon se vznikem zákona o zapojení obcí do procesu výběru úložiště počítá [2]. Přestože je připravován od roku 2011, dodnes se nedostal ani do Parlamentu. Konzultace se starosty dotčených obcí, která proběhla v druhé polovině loňského roku na popud ministra Havlíčka, skončila odmítnutím prakticky všech jejich připomínek [3]. Do vlády tak má jít verze, kterou obce považují za nesplnění slibů, které tu deset zaznívaly. Podporu v tom mají i od Svazu měst a obcí ČR a Sdružení místních samospráv České republiky, jejichž připomínky rovněž ministerstvo neakceptovalo.

Způsob hledání úložiště se měnil za pochodu, protože předem nebyl jasně nedefinován. Obce tak zažily mnoho účelových zvrátů, přiřazování lokalit do výběru v očekávání lepší akceptace veřejností i pokusy upřednostnit některé geologicky nevhodné lokality. Bylo vyplýváno mnoho peněz i lidské energie na stanovení průzkumných území pro geologické práce, aby pak tato byla označena za zbytečná a průzkumy účelově označeny za výzkumy. Na základě takto získaných geologických dat, prakticky v rozporu se zákonem [4], má nyní dojít k zmenšení počtu lokalit.

V obcích a městech, jejichž obyvatelé se cítili ohroženi projektem úložiště, proběhlo dohromady 31 úspěšných místních referend, která odmítla úložiště a průzkumné práce [5], záměr na svém území usnesením zastupitelstva zamítá i Jihočeský kraj [6]. Až k soudům se dostaly žaloby 18 obcí a 6 spolků na stanovení sedmi průzkumných území pro geologické práce a ve většině z nich byly úspěšné.

Mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice

tel.: 602 442 799, e-mail: starosta@jistebnice.cz

Členové Platformy proti hlubinnému úložišti také postrádají vážně vedenou debatu o možnostech, jak naložit s dlouhodobě nebezpečným dědictvím jaderné energetiky. Trvalé uložení do zemských hlubin, které bude muset garantovat nemožné, tedy bezpečnost po statisíce let, nemůže být jediným řešením.

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, řekl: „Když jsem se poprvé dozvěděl, že poblíž mého domova by mohly skončit nebezpečné atomové odpady, rozhodně jsem nečekal, co vše si později prožiji i jako předseda spolku a nakonec starosta. Chaotické postupy Správy úložišť, aroganci, utajování informací, nikdy nesplněné sliby ministrů, úspěšné soudní pře se státem. Ale také ohromnou podporu a sounáležitost svých sousedů, spoluobčanů a dalších starostů. I když si stát navzdory všem prosadí svůj výběr, důvěru, že na konci bude to nejlepší možné a dlouhodobě bezpečné řešení, si nezískal.“

Platforma proti hlubinnému úložišti sdružuje 48 členů (32 obcí a měst a 16 spolků) za účelem prosazování takového způsobu hledání řešení problému vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů, který bude otevřený, průhledný a v němž obce a veřejnost budou mít zákony dostatečně garantované možnosti hájit své oprávněné zájmy. www.platformaprotiulozisti.cz

Další informace může poskytnout:

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, tel.: 602 442 799, e-mail: starosta@jistebrnice.cz

Poznámky:

[1] Směrnice Rady 2011/70/Euratom v článku 10 Transparentnost, odst. 2 uvádí: „Členské státy zajistí, aby veřejnost měla v souladu s vnitrostátními právními předpisy a mezinárodními závazky potřebnou příležitost účinně se účastnit procesu rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.“

[2] Nový atomový zákon č. 263/2016 Sb., par. 108 odst. (4): „Postup při stanovení průzkumného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při stanovení chráněného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, postup při povolování provozování úložiště radioaktivního odpadu a postup, jak zajistit respektování zájmů obcí, kterým náleží příspěvek z jaderného účtu dle § 117 odst. 1, a jejich občanů v těchto procesech, stanoví zvláštní zákon.“

[3] Stanovisko Platformy proti hlubinnému úložišti k postupu přípravy věcného záměru zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště, 10. prosince 2019, <http://www.platformaprotiulozisti.cz/cs/aktuality/stanovisko-k-postupu-pripravy-vecneho-zameru-zakona-o-zapojeni-obci-do-procesu-vyberu-a-vystavby-uloziste.html>

[4] Geologické práce, které měly proběhnout jako geologické průzkumy v souladu se zákonem č. 62/1988 Sb., o geologických pracích byly Správou úložišť poté, co soud začal rušit jedno průzkumné území za druhým, účelově označeny jako geologické výzkumy a přesto proběhly v plném rozsahu podle schválených Projektů geologicko-průzkumných prací pro jednotlivé lokality v rámci uzavřených zakázek, které SÚRAO zadala.

Mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice

tel.: 602 442 799, e-mail: starosta@jistebrnice.cz

[5] Výsledky 33 místních referend k záměru hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva, září 2018, <http://www.nechcemeuloziste.cz/cs/dokumenty/stanoviska-a-petice/vysledky-referend-v-jednotlivych-lokalitach.html>

[6] Usnesení Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 15/2004/ZK z 10. 2. 2004